

Anglicismer inom svensk och kroatisk terminologi rörande lagbollidrotter

Boričević, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:578092>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-02-21**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

**ZAGREBS UNIVERSITET
FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK**

Luka Boričević

**Anglicismer inom svensk och kroatisk terminologi rörande lagbollidrotter
Masteruppsats**

**Handledare:
fil. dr. Goranka Antunović**

januari, 2023

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Abstract	4
Sažetak	4
1. Inledning	1
2. Lånord	2
2.1 Anglicismer	4
2.2. Lånordstyper	5
3. Ortografisk anpassning av anglicismer	6
4. Morfologisk anpassning av anglicismer – bildning av grundformen	8
5. Morfologisk anpassning av anglicismer till svenska – grammatiska kategorier	10
5.1. Substantiv	10
5.2. Verb	11
5.3. Adjektiv	11
6. Morfologisk anpassning av anglicismer till kroatiska – grammatiska kategorier	11
6.1. Substantiv	11
6.2. Verb	12
6.3. Adjektiv	12
7. Undersökningens mål och hypoteser	13
8. Metodologi och korpus	16
9. Undersökningsresultat	18
10. Slutord	23
Litteratur	25
Bilaga 1: Svensk ordlista	27
Bilaga 2: Kroatisk ordlista	33

Abstract

In this thesis I have shown what loanwords are, why they are borrowed and how English borrowings (Anglicisms) are adapted to the Swedish and Croatian language system. I have studied the influence of English on the Swedish and Croatian sport language in the digital press by analyzing a corpus of around 200 online articles that deal with four team ball sport – football, basketball, handball and hockey. In these texts I have identified anglicisms in order to do a statistical analysis comparing the results between Swedish and Croatian and thus verify four hypotheses: H1 - there are more anglicisms (tokens, i.e. all repetitions included) in Swedish texts, H3 - there is a larger proportion of direct loans (lemmas) than other loanword types in Swedish texts, H2 there are more anglicisms (tokens) in texts relating to basketball than football and H4 there is a larger proportion of direct loans than other loanword types in texts relating to basketball and hockey than football and handball. The hypotheses have been confirmed by the data in my statistical analysis.

Keywords: anglicisms, loanwords, loanword types, adaptation, sport

Sažetak

U ovom diplomskom radu opisao sam što su posuđenice, zašto se posuđuju i kako se engleske posuđenice (anglicizmi) prilagođavaju švedskom i hrvatskom jezičnom sustavu. Proučio sam utjecaj engleskog na švedsku i hrvatsku sportsku terminologiju u digitalnom tisku analizom korpusa od oko 200 članaka koji se bave četiri momčadska sporta s loptom – nogometom, košarkom, rukometom i hokejom. U tim sam tekstovima identificirao anglicizme kako bih napravio statističku analizu uspoređujući rezultate između švedskog i hrvatskog i tako provjerio ima li više anglicizama (tokena, tj. svih uključenih ponavljanja) u švedskim tekstovima, postoji li veći udio izravnih posuđenica (leme) od ostalih vrsta posuđenica u švedskim tekstovima, ima li više anglicizama (tokena) u tekstovima koji se odnose na košarku nego na nogomet i postoji li veći udio izravnih posuđenica u odnosu na druge vrste posuđenica u tekstovima koji se odnose na košarku i hokej nego na nogomet i rukomet. Hipoteze su potvrđene podacima moje statističke analize.

Ključne riječi: anglizmi, posuđenice, vrste posuđenica, adaptacija, prilagođavanje, sport

1. Inledning

Engelskan är dagens *lingua franca*. Enligt Crystal (2003: 2), kan mer än en fjärdedel av världens befolkning engelska. Dessutom kallas engelskan ”ett globalt språk” som spridit sig i hela världen tack vare den brittiska stormaktstiden och det är fortfarande på uppgången tack vare USA:s ekonomiska och politiska hegemoni. Idag sprider sig engelska ord inte bara genom de ”traditionella” kanaler som handel, industri, teknologi, politik eller medier som radio, television och tidningar utan genom först och främst digitala kanaler som internetpressportaler och vissa sociala nätverk som *Facebook*, *Twitter*, *Reddit*, *YouTube*, *Instagram*, osv., där människor läser och skriver om nyheter, finans, filmer, dataspel, idrott eller vad som helst som intresserar dem. Engelska lånord – anglicismer – ”smyger in” i andra språks terminologi tack vare engelskans stora inflytande på nästan alla populära relevanta områden. De flesta dagens digitala medier gör reportage om idrott och använder idrottsspråk och terminologi som kryllar av engelska lånord. Enligt Tingbjörn (2003: 10), har idrottsspråket dominerats av engelskan och anglicismer sedan uppkomsten av den moderna idrottrörelsen i England på 1800-talet. (Tingbjörn 2003: 10) Därför är idrott ett perfekt område för undersökning av engelska lånords inflytande på svenska och kroatiska och deras anpassning till dessa språk. T.ex., finns det många anglicismer som *hattrick*, *basket*, *hockey*, *derby*, *match*, *rookie*, *playoff* och *triple-double* både i det svenska och det kroatiska idrottsspråket.

Den här masteruppsatsen består av två huvuddelar, en teoretisk och en undersökningsdel. I den teoretiska delen presenteras processen för införande av lånord i ett språk medan i undersökningsdelen beskrivs min undersökning om engelska lånords inflytande på den svenska och den kroatiska idrotterminologin. Syftet med den teoretiska delen av min masteruppsats är att visa vad lånord är, varför språk lånar ord och hur engelska lånord anpassades till svenskt respektive kroatiskt språkssystem. I den följande delen av masteruppsatsen, presenterar jag min forskning över engelskans inflytande på svenskt och kroatiskt idrottsspråk i digitalpress som jag gjorde genom en undersökning av texter som handlar om fyra idrotter baserade på var de etablerades först och var de är populära idag. De är nämligen fotboll (etablerades först i England - Europa, den mest populära idrotten i både Sverige och Kroatien), basketboll (etablerades först i Kanada – Nordamerika, mindre populär än fotboll i Kroatien, inte populär i Sverige), hockey (etablerades

först i Kanada – Nordamerika, mindre populär än fotboll i Sverige, inte populär i Kroatien) samt handboll (etablerades först i Danmark - Europa, ganska populär i både Sverige och Kroatien, men inte lika mycket som fotboll). I dessa texter identifierade jag flera typer av anglicismer för att göra en statistikanalys och jämföra resultaten både mellan svenska och kroatiska och mellan de olika idrotterna.

Målet med denna undersökning är att se hur stort inflytande engelska lånord har över svenskt och kroatiskt idrottspråk och terminologi. Jag vill undersöka om det är svenskan eller kroatiskan som använder fler anglicismer i sin terminologi rörande fotboll, basketboll, handboll och ishockey. Därför samlade jag först alla anglicismer som finns i mina korpusar av svenska respektive kroatiska texter om fotboll, basketboll, handboll och ishockey och sedan jämförde resultat.

Jag ville också ta reda på vilken andel engelska lånord anpassades ortografiskt och morfologiskt till svenska respektive kroatiska. Med tanke på detta gjorde jag en analys av lånord som finns i min korpus och jämförde resultat för ortografisk re. morfologisk anpassning i de två språken.

2. Lånord

Edlund och Hene (1992: 28) indelar ord i tre huvudkategorier på grund av /med tanke på deras ursprung – arvord, lånord och nybildade ord. Precis som de kallas, är arvord de ord som alltid har funnits i ett språk, som t.ex. *fader*, *måne* och *äta* för svenskans del. Med andra ord fanns dessa ord även i det eller de språk inom den germanska språkfamiljen som användes innan svenskan blev till. Det är kanske omöjligt att göra en tydlig gräns mellan arvord och lånord, men det är klart att det finns många ord i dagens svenska som inlånades från andra språk, t.ex. på 1700- och 1800-talet inlånades många svenska ord från tyska och franska. (ibid. 42) Nybildade ord är de ord som skapades genom tid inom svenska språksystemet. De flesta är avledningar eller sammansättningar av inhemska ord.

Den vanligaste orsaken till inlåningen av främmande ord är luckor i ordförrådet – man befinner sig i situationer där det inte finns något lämpligt uttryck för att beteckna en ny företeelse, generalisera, uttrycka sig på ett neutralt sätt, uttrycka en värdering, skapa associationer, variera, hitta ett formellt lätthanterligt ord samt markera ens identitet och grupptillhörighet mm (Edlund

och Hene 1992: 70). Följaktligen lånar man lämpliga ord från ett främmande språk (Edlund och Hene 1992: 70, Lindström 2003: 173-177).

Vilka ord lånas ur vilket språk beror på flera historiska, politiska, sociala, kulturella orsaker (Filipović 1990: 15). Man kan också lägga till geografiska omständigheter, vilka var kanske mer inflytande före 1900-talets digitala revolution. Det finns flera språk som hade stort inflytande på både svenska och kroatiska; för det mesta var det språk som talades av nationerna som i en viss period hade mycket makt och inflytande över den låntagande nationens språk. Om man tittar på lånord i ett språk är det som om man tagit en kort tur genom landets och världens historia. Till exempel var det troligen italienska och tyska som hade mest inflytande på kroatiska (Filipović 1990: 15) före det andra världskriget och engelskans hegemoni. När det gäller svenska var det franska och tyska före 1800-talets senare del och sedan blev det också engelska (Edlund och Hene, 1992: 42, 57).

Språket där lånord har sitt ursprung kallas det långivande språket, medan språket som lånar ord kallas det låntagande språket (Edlund och Hene, 1992: 31). Exempelvis var under Napoleons period och Frankrikes stormaktstid franska ett långivande språk för många europeiska språk. Frankrike hade ett stort inflytande över hela Europa, och följaktligen språkets inflytande på många europeiska språk, inklusive svenska, som då blev ett låntagande språk. Eftersom många franska ord kom in i svenskan genom tyskan kan man säga att tyskan var ett lånförmedlande språk (Bergman 1984, 127). Enligt Bergman, fick de flesta franska lånord en anpassad form i tyska som övertagits av svenska under 1500- och 1600-talet (ibid.). Dessa lånord kan i det fallet anses vara tyska lånord eftersom de först integrerades och anpassades till tyskans ordförråd. (Filipović 1990: 17) Detsamma händer idag med många franska ord som engelska lånade för flera hundra år sedan och som nuförtiden lånas av andra språk från engelska. I min korpus har jag exempelvis hittat anglicismen *volley* [vål'y] som härstammar från engelskans *volley*¹, men om man går vidare tillbaka i historien, ser man att det tidigare lånades in i engelska från franska (fr. *volée*)².

¹ <https://www.merriam-webster.com/dictionary/volley>

² <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/french-english/vol%C3%A9e>

2.1 Anglicismer

Enligt Janson (2002: 218), blev engelskan det ledande internationella språket på grund av tre faktorer:

1. Storbritanniens världshegemoni under 1800-talet
2. USA:s ekonomiska och politiska makt över världens ekonomi, industri och vetenskap under 1900-talet
3. Dess roll som det gemensamma språket för internationell industri och kommunikationer

Engelskan har blivit världens mest inflytande språk, som det förklarades i föregående kapitlet. Nästan två hundra år av angloamerikanska stormaktstiden och engelskans hegemoni över internationella språkkontakt i nästan alla områden betyder att många engelska ord har inlånats under den perioden och fortfarande lånas om idag av nästan alla världens språk.

Anglicismer är engelska ord som lånas in och med tiden adapteras till det låntagande språket för att bli integrerade i dess språkliga system (Antunović 1999: 12-13). Det är en ”trång definition” (*en. narrow definition*), men det framhäver frasen ”engelska ord” medan enligt Antunović (*ibid*) kan man undra till vilken kategori hör de ord som lånades in i engelskan och sedan lånades vidare från engelskan av ett annat språk. Det är en sorts ”fånga 22” problem – om vi inkluderar bland anglicismer de lånord som på det sättet ”förmedlas” av engelska till ett låntagande språk, då kan man anse att nästan alla dagens lånord är anglicismer; om man emellertid börjar undersöka varje lånords etymologisk ursprung, öppnar man Pandoras ask. Därför löses problemet genom en bredning av anglicismers definition, precis som jag förklarade på exemplet med *volej/volley/volée*, Antunović presenterar en bredare definition av anglicismer som ”alla ord lånade från engelska som vid inlåningstidpunkt är en del av engelsk kultur och civilisation, de behöver inte ha engelskt ursprung, men de borde ha adapterats till engelskans språkssystem och ordförråd” (1999: 13-14)³.

³ “An anglicism is any word borrowed from the English language denoting an object or a concept which is at the moment of borrowing an integral part of English culture and civilization; it need not be of English origin, but it must have been adapted to the linguistic system of English and integrated into the vocabulary of English.”

2.2. Lånordstyper

Edlund och Hene delar lånord i tre huvudkategorier - ordlån, begreppslån och blandlån (1992: 33). Begreppslån har två underkategorier – översättningslån och betydelselån (ibid. 34). Vidare finns det också pseudolån som är en ”speciell och problematisk kategori” (ibid.). I detta kapitel kommer jag att beskriva lånordstyper enligt Edlund och Henes indelning med exempel från min svenska re. kroatiska korpus.

Ordlån är resultat av import av ett eller flera nya ordmodellens morfem (ibid.). Modellen är ett engelskt ord som är källan till en anglicism (Antunović 1999:45). Genom tiden anpassas några ordlån till det måltagandespråkets ortografi, fonologi och morfologi. Enligt Edlund och Hene (1992: 33) påverkar graden av formell anpassning inte låntypen. Men för syftet med denna undersökning skiljer jag morfologiskt eller ortografiskt icke-anpassade och morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån (Mickwitz 2010: 42). Under det tidiga skedet av lånprocessen sätts icke-anpassade lån in i citat eller kursiv för att markera att de inte är inhemska ord och på detta sätt introduceras de i svenska, därför kallas de också för citatord (Bergman 1962: 36). I mina svenska och kroatiska korpusar finns det icke-anpassade lånord som *hattrick*, *play-off* och *MVP*, men också morfologisk och ortografisk anpassade lån som *träna*, *trejda*, *tajt* i den svenska korpusen och *tajma* samt *aut*, *pas*, *derbi*, *blok* och *šut* i den kroatiska korpusen.

Begreppslån är resultat av substitution av lånords morfem med en inhemsk översättning eller ett existerande ord som ges en ny betydelse efter ett främmande ord. (Edlund och Hene 1992: 34). Därför skiljer man två typer av begreppslån – **översättningslån** och **betydelselån**.

Översättningslån är morfem-för-morfem-översättningar av främmande ordmodeller eller fraser (Edlund och Hene 1992: 34-35.). Det finns exakta översättningslån som *goalkeeper* – *målvakt*, *midfielder* – *mittfältare*, men också lexikaliserade fraser (morfem-för-morfem-översättningar) som *clinical finisher* – *klinisk avslutare*, *deep ball* – *dubinska lopta* samt ungefärliga översättningslån som *half time* – *halvtid/poluvrijeme*, *free kick* – *frispark*, *starting eleven* – *startelva*. Ungefärliga översättningslån (ibid.) går igenom någon typ av anpassning till det låntagande språkets system – t.ex., alla exempel i svenskan blev ett ord i stället för två.

Betydelselån är ord som ”får en ny eller utvidgad betydelse efter en ordmodell från ett annat språk” (ibid. 35). I min kroatiska korpus finns exempelvis fler betydelselån för fotbollspositioner såsom *number eight/nine/ten – osmica, devetka, desetka, wing – krilo*, eller ordet *period* som används i basket. Enligt Edlund och Hene (ibid.) är modellen och det redan existerande ord ofta lika varandra. Dessa ord fanns redan i både svenska och kroatiska men de har fått en ny betydelse i idrottspråk.

Blandlån är lånord som skapas genom kombination av delvis import och substitution av främmande ordmodellens morfem (Edlund och Hene, 1992: 34-35). Dessa är ord som har både ett inhemskt och ett importerat element. Exempel från min korpus är *backline – backlinje, transfer market – transfermarknad, center back – mittback*. Ibland tilläggs ett inhemskt morphem till ordmodellen t.ex. *fallaway – fallaway-skott*.

Till sist finns det **pseudolån**, nybildningar som introducerats i ett låntagande språk med hjälp av morfem från ett långgivande språk trots att de inte finns någon direkt ordmodell i det långgivande språket (Edlund och Hene 1992: 36). Ett exempel är ordet *smoking* som introducerades i många europeiska språk på grund av en missförstådd betydelse (ibid.). Ordet *golman* som jag har hittat i min kroatiska korpus är kanske ett ännu bättre exempel. Det låter som ett engelskt ord, det finns dock inte i engelskan, utan det skapades i kroatiskan genom en komposition av anglicismen *gol* (eng. *goal*) och det engelska ordet *man* (Filipović 1990: 20, Antunović 1999: 16).

3. Ortografisk anpassning av anglicismer

Enligt Filipović (1990: 28) finns det fyra sätt att bestämma ortografin av ett lånords grundform i det låntagande språket, genom påverkan av modellens ortografi och/eller uttal i det långgivande språket samt påverkan av ett lånförmedlande språk. Jag kommer att presentera Filipovićs fyra modeller med hjälp av exempel från mina egna korpusar och G. Antunovićs ordbok (1999.).

1. **Enligt modellens uttal** – grundformen för en anglicism bildas enligt låntagande språkets principer utgående från ordets uttal i det långgivande språket.

TRADE

Sv: **trejd**

MATCH

Hr: **meč**

2. **Enligt modellens ortografi** – grundformen för en anglicism bildas enligt långivande språkets ortografi utan någon förändring.

MATCH

Sv: **match**

TRANSFER

Hr: **transfer**

3. **En kombination av påverkan av modellens uttal och dess ortografi** – anglicismens grundform bildas genom kombinationen av de första två principerna (p.g.a. uttal och delvis ortografi)

CLUB

Sv: **klubb**

SUPER CUP

Hr: **superkup**

(<k> enligt uttal, <u> enligt den engelska modellens stavning i båda fall)

4. **Under lånförmedlande språkets inflytande** – stavning av en anglicisms grundform påverkas av stavningen i ett lånförmedlande språk.

COMMITTEE

Sv: **kommitté** (efter fr. *comité*) (Antunović 1998: 46)

Det svenska och engelska alfabetet är liknande. Svenskan använder samma bokstäver som engelskan, men den har också ytterligare tre bokstäver: <ö>, <ä> och <å>. Det kroatiska och engelska alfabetet är dock inte så lika. Det finns inget <w> och <y> heller i det kroatiska alfabetet, medan det engelska inte använder <č>, <ć>, <ž>, <đ>, <dž>, <š>, <lj> och <nj>. Dessutom är svenska och engelska båda germanska språk medan kroatiska är ett slaviskt språk. Därför är det helt klart att det finns fler skillnader mellan kroatiska och engelska än mellan svenska och

engelska, vilket är en faktor som gynnar import (Tingbjörn 2003: 21). Hur som helst, anpassas anglicismer oftast inte till svensk stavning eftersom alla grafem som finns i engelskan finns också i svenskan (Antunović 1992: 216).

4. Morfologisk anpassning av anglicismer – bildning av grundformen

Morfologisk anpassning av lånord beror på ordens struktur. I sin analys tittar Filipović (1990: 31-32) på två typer av morfem - fria och bundna. Ett ord kan således bestå av ett enda friamorfem eller en kombination av ett fritt/flera fria morfem och ett bundet morfem. Fria morfem kan överföras till det mottagande språket, medan bundna morfem sällan överförs till det mottagande språket, förutom när det gäller kompromissformer som ännu inte har fullföljt anpassningsprocessen.

Morfologisk anpassning, eller substitution av morfem, kallas i Filipovićs teori transmorfemisation. (1990: 32) Han särskiljer tre typer av transmorfemisation: noll, kompromiss och fullständig. Filipovićs transmorfemisationstyper presenteras här med hjälp av exempel från mina egna korpusar.

Nolltransmorfemisation är en process där ett lånord tas in i mottagarspråket som ett fritt morfem och integreras i det utan förändring (ibid.).

MATCH

Sv: **match**

HATTRICK

Hr: **hattrick**

Kompromisstransmorfemisation är en process där det lånade ordet behåller sitt bundna morfem (ibid.). Filipović kallar det för en kompromiss eftersom anglicismer som går igenom denna transmorfemisationsprocess inte har slutfört anpassningsprocessen och förmodligen någon gång i framtiden kommer att anpassa sig helt till mottagarspråket genom att ersätta det bundna morfemet med dess inhemska motsvarighet.

SUPPORTER

Sv: **supporter**

STOPPER

Sv: **stopper**

Hr: **stoper**

Fullständig transmorfemisation är en process där den morfologiska substitutionen av ett bundet morfem, vanligen suffix, i givarspråket fullbordas genom att morfemet ersätts med mottagarspråkets motsvarande morfem. Efter fullständig transmorfemisation anses den morfologiska anpassningen vara avslutad eftersom lånordet har integrerats helt i målspråket. Fullständig transmorfemisation inkluderar också exempel där det inte fanns något suffix att ersättas, utan ett nytt ord bildades genom tillägg av ett inhemskt suffix (t. ex. *-aš* i exemplet nere).

TRAINER

Sv: **tränare**

HOCKEY

Hr: **hokejaš**

5. Morfologisk anpassning av anglicismer till svenska – grammatiska kategorier

I detta kapitel kommer jag att använda exempel från mina egna korpusar för att presentera anpassningen av anglicisms genus och böjning till det svenska språksystemet.

5.1. Substantiv

De flesta lånord både i min svenska och min kroatiska korpus är substantiv, vilket överensstämmer med Antunovićs påstående att de flesta anglicismer som har kommit in i svenskan tillhör denna ordklass. (1992: 240) Engelska substantivs anpassning till svenska är komplicerad eftersom engelska ord inte har något grammatiskt genus, utan bara semantiskt (Douglas et al., 2002: 85) eller ”naturellt” (Filipović 1990: 34), medan svenskan har ett tvågenussystem – utrum och neutrum. Hur som helst, hör de flesta svenska inhemska substantiv och likaså lånord till utrum (Antunović 1992: 240). Det finns många faktorer som styr genustilldelningen (Edlund och Hene 1992: 110), framför allt hör substantiv för levande varelser till utrum (Antunović 1992: 240) som *en tränare*, *en mittfältare*, *en målvakt*. Suffixen kan också styra genustilldelningen i svenskan. (ibid s. 241) T.ex., lånord som *passning*, *blockning* och *träning* har det inhemska suffixet *-(n)ing* och blir därför utrum. Enligt Antunović (1992: 242) beror genustilldelningen också på semantik. Anglicismen *supporter* blir utrum eftersom dess hyperonym i svenskan *anhängare* hör till utrum, förutom att det också betecknar en person. När det gäller blandlån som *backlinje*, *presspel* och *transfermarknad* styrs genus av de inhemska morfem som avslutar ordet. När det gäller böjningen, är substantivens genus i svenskan synligt när de finns i bestämd form eftersom de får suffixet *-en* om de tillhör utrum eller *-ett* om de tillhör neutrum.

5.2. Verb

Verben som lånades in i svenskan har en snabb anpassning till svensk böjning och får den regelmässiga, svaga böjningen efter första konjugationen (Edlund och Hene 1992: 112, Antunović 1992: 234) som t.ex. *missa* (*missade, missat*), *pusha* (*pushade, pushat*) och *toucha* (*touchade, touchat*). Även de verb vars grundform innehåller suffixet *-era* (Antunović 1998: 50) böjs efter första konjugationens mönster (t. ex. *budgetera* – *budgeterade* – *budgeterat* eller *blockera* – *blockerade* – *blockerat*).

5.3. Adjektiv

Enligt Edlund och Hene (1992: 112), används inlånade adjektiv i svenska både i oböjd och i böjd form. Användning utan någon böjning är särskilt vanligt bland adjektiv som lånades in från engelskan. En oböjd anglicism är exempelvis *tajt* (från eng. *tight*) som bara får ortografisk anpassning enligt modellens uttal. När det gäller adjektiv som böjs, gäller det i synnerhet inlånade adjektiv som fått ett av svenskans två frekventa suffix, nämligen *-ig* eller *-abel* (t.ex. *sportig, -t, -a; komfortabel, -t, -abla*. (Antunović 1998: 51).

6. Morfologisk anpassning av anglicismer till kroatiska – grammatiska kategorier

I detta kapitel kommer jag att använda exempel från mina egna korpusar samt några Filipovićs exempel för att presentera anpassningen av anglicismers genus och böjning till det kroatiska språksystemet.

6.1. Substantiv

Som jag har förklarat i förra kapitlet, har engelskan bara semantisk (naturell) genus, medan kroatiskan använder både grammatiskt-lexikalt och naturligt genus (Filipović 1990: 34). Ett exempel av naturligt genus i kroatiskan är en (pseudo)anglicism *golman* som betecknar en manlig person och tillhör därför maskulinum (ibid). Engelska ord som lånas in i kroatiskan (och blir

anglicismer) fick ett grammatiskt genus i stället (ibid.). De flesta anglicismerna utan bundna morfem som slutar på en konsonant i nominativ tillhör maskulinum i kroatiskan – som t.ex.: *pak*, *start*, *šut*, *pas*, *bek*. Det finns så många av dem att Filipović (ibid.) förklarar att det finns en maskulinum-tendens hos anglicismerna i kroatiskan. Anglicismer som slutar på -o som t.ex. *vaterpolo* tillhör också maskulinum, vilket strider mot inhemska ord som slutar på -o som tillhör neutrum (Filipović 1986: 130): Anglicismer som slutar på -i och -u som *derbi* och *intervju* tillhör också maskulinum (ibid.: 131). Anglicismer som *misica* som betecknar en kvinnlig person tillhör det kvinnliga genuset och brukar också ha suffixet -a. (ibid.: 135) Anglicismer som betecknar ett liknande objekt som ett inhemskt ord är ibland ”kontaminerade” (Filipović 1990: 35) och tar på dess genus som t.ex. *faul* (efter kro. *prekršaj*, f.)

6.2. Verb

Enligt Filipović (1986: 137) är de inlånade verbmodellerna grunden för nya verb som adapteras med hjälp av prefix och suffix. När det gäller engelska verbs anpassning till kroatiska finns det två suffix som de kan få för att bilda infinitivformen: *-ati*, *-irati* (ibid.) som t.ex. *asistirati*, *blokirati* och *faulirati*. Till skillnad från engelska är kroatiska ett slaviskt språk vars verb har aspekt, dvs. kroatiska verb kan vara perfektiva, imperfektiva eller biaspektuella (ibid.: 141). Därför skiljer man även tre aspektvärden bland anglicismerna i kroatiskan – perfektiva (t.ex. *startati*, *blokirati*), imperfektiva (t.ex. *driblati*, *trenirati*) och biaspektuell (t.ex. *asistirati*, *hendikepirati*) (ibid.). Filipović argumenterar att många anglicismer ännu inte har fått sin aspekt och det ofta beror på kontexten, därför tillhör de den biaspektuella kategorin precis som några inhemska verb (ibid.). Imperfektiva och några biaspektuella verb kan få ett prefix eller ett suffix som då avgör deras aspekt (ibid.), t.ex. *pre-driblati*, *is-trenirati*, *blef-nu-ti*.

6.3. Adjektiv

Filipović påstår att adjektiv lånas minst bland de tre huvudordklasserna. Detta gäller också mina korpusar av svenska och kroatiska texter. (1986: 145) I de kroatiska bildas engelska adjektiv genom nolltransmorfemisation (se k. 4), dvs. de får inget affix och därför har de ingen genusmarkering när de används bredvid ett substantiv, precis som i engelskan. (ibid.) Det finns en större grupp av inlånade adjektiv som skapas med inlånade substantiv och ett av de adjektiviska suffix *-ski*, *-ov* eller *-an*, som t.ex. *klupski*, *rekordan*, *bekov*, *halfov*. (ibid.: 147). Enligt Filipović

är dessa adjektiv helt integrerade och fungerar precis som inhemska kroatiska adjektiv, dvs. beroende om kontext kan de få ändelser som markerar det nödvändiga genuset eller numer. (ibid: 148)

7. Undersökningens mål och hypoteser

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur stort inflytande engelska lånord har över svenskt och kroatiskt idrottspråk och terminologi.

Jag vill undersöka om det är svenska eller kroatiska använder fler anglicismer i sin terminologi rörande fotboll, basketboll, handboll och ishockey. Därför ska jag identifiera antal anglicismerna som finns i mina korpusar av svenska respektive kroatiska tidningstexter om fotboll och basketboll och jämföra resultat.

Vidare vill jag också se hur svenskar och kroater har anpassat engelska lånord till sina respektive språk. På grund av detta ska jag göra en analys av anglicismerna i min korpus och jämföra resultat för att se vilket språk som oftare använder anpassade re. icke-anpassade lånord.

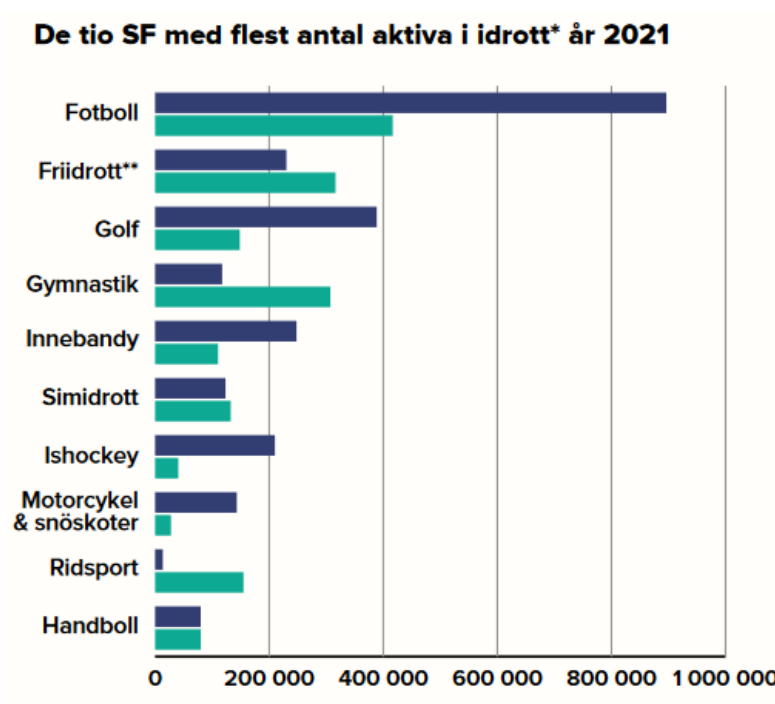
Mina utgångspunkter och hypoteser är baserade på Tingbjörns påståenden:

- 1) att överensstämmelser mellan två språks morfologiska och ortografiska system gynnar ”import” av främmande ord
- 2) att samhällets intresse för en viss idrott påverkar lexikaliska skillnader och gynnar lånordanpassning i låntagande språket

Som redan förklarats (k. 3. och 4.) är engelskan och svenskan ”nära besläktade” och enligt Tingbjörn (2003: 21) finns det många överensstämmelser i deras morfologiska och ortografiska system, vilket gynnar ”import” av icke-anpassade anglicismer. Å andra sidan, finns det märkbara skillnader mellan engelskans och kroatiskans morfologiska och ortografiska system vilket gör dem mindre kompatibla för inlåning av engelska ord och mer benägna att anpassa dem som lånas in. Därför kan man förvänta sig att det finns fler anglicismer samt en större andel icke-anpassade anglicismer i min svenska korpus jämfört med min kroatiska korpus. Dessa förväntningar utgör grunden till Hypotes 1 (H1) re. Hypotes 3 (H3) formulerade nere.

Enligt Tingbjörn (2003: 8), påverkar graden av samhällets intresse för en viss idrott lexikaliska skillnader och idrottspråk som rör mindre populära idrotter har flera lånord och ”en större

motstånd” mot assimilering i det låntagande språket. Vidare, betyder det också att ju mer populär en idrott är bland allmänheten, desto högre mängd anpassade lånord i språket.

Tabell 1: antal idrottsföreningsmedlemmar i Sverige (Riksidrottsförbundet 2021)

Tabell 1 visar de tio idrotterna med flest antal aktiva föreningsmedlemmar i Sverige - en bra indikator på olika idrotters popularitet i Sverige. Med tanke på de fyra idrotterna omfattade i denna undersökning framstår fotboll som den absolut dominerande. Den följs av ishockey och handboll, medan basket inte ens är bland de tio populäraste. Fotboll är den populäraste idrotten i både Kroatien och Sverige⁴. Därför kan man, enligt Tingbjörn (ibid.), förvänta sig att idrottspråk gällande fotboll innehåller fler anpassade lånord än de andra tre och att det finns en större andel icke-anpassade lånord i idrottspråk gällande basketboll, ishockey eller handboll i jämförelse med fotboll. En av hypoteserna, nämligen Hypotes 4 (H4) påstår därför att andelen icke-anpassade lånord bland anglicismerna som rör basket och ishockey är större än bland dem som gäller fotboll och handboll i både svenska och kroatiska texter. Basketboll och ishockey utvecklades i USA respektive Kanada i slutet av 1800-talet och spreds över hela världen tillsammans med amerikansk

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Football_in_Croatia
https://en.wikipedia.org/wiki/Football_in_Sweden

kultur⁵. Basketboll är fortfarande den populäraste idrotten i USA och NBA⁶ anses vara världens bästa basketliga, medan ishockey domineras av lag från NHL ligan som spelas i USA och Kanada. Handboll är en sorts europeisk idrott (den utvecklades i Danmark i slutet av 1800-talet) och den är populär i både Sverige och Kroatien. Sveriges och Kroatiens landslag är framgångsrika på världspan dock handboll är inte ens i närheten lika populär som t.ex. fotboll i Kroatien eller ishockey i Sverige. Jag ska därför jämföra andelen morfologiskt och ortografiskt anpassade och icke-anpassade anglicismer från texter rörande fotboll, ishockey, basketboll och handboll för att se om Tingbjörns påstående blir bekräftat i min undersökning – min hypotes är att det finns en större andel icke-anpassade anglicismer i texter som rör basketboll och ishockey än fotboll och handboll. Vidare, tror jag att det används mer anglicismer i allmänhet (Hypotes 2) inom texter rörande basketboll jämfört med dem som rör fotboll. Det bör påpekas att de första två av mina hypoteser (H1 och H2) avser token, d.v.s. alla förekomster av ett lånord räknas för att få ett resultat. Å andra sidan, hypoteserna 3 (H3) och 4 (H4) avser typer, d.v.s. ett lånords olika former och alla deras förekomster räknas som ett ord.

Resultaten kommer att visas i en transparent översikt där de kan jämföras för att bekräfta eller motbevisa följande hypoteser:

H1 – Det finns fler anglicismer (token) i den svenska än i den kroatiska korpusen

H2 – Det finns fler anglicismer (token) i texter rörande basketboll än i texter rörande fotboll, både i den svenska och i den kroatiska korpusen

H3 – Det finns en större andel icke-anpassade anglicismer (typer) i den svenska än i den kroatiska korpusen

H4 – Det finns en större andel icke-anpassade anglicismer (typer) i texter som rör basketboll och ishockey än i dem som rör fotboll och handboll, både i den svenska och den kroatiska korpusen

⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Basketball#Creation>

https://en.wikipedia.org/wiki/Ice_hockey

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Basketball_in_the_United_States

8. Metodologi och korpus

För denna jämförande undersökning om anglicismer i idrottspråk har jag gjort en kvantitativ analys av anglicismer och deras typ i svenska och kroatiska texter som rör fotboll, basketboll, handboll och ishockey.

Min korpus består av cirka 200 slumpmässigt utvalda artiklar (texter) som jag har samlat från sex webbportaler – tre svenska och tre kroatiska. Jag laddade dem ner till tolv Microsoft Word 2019 dokument, en för varje källa respektive idrott. Det är omöjligt att hitta samma antal slumpmässiga artiklar av samma eller liknande längd som handlar om fotboll eller basketboll, därför bestämde jag mig för att stanna runt ett visst antal tecken med mellanslag. Det var runt 27 000 tecken med mellanslag eller runt 15 sidor av text (1800 tecken med mellanslag) för varje idrott – cirka 30 sidor för varje källa eller cirka 180 sidor totalt.

Artiklarna samlades under våren 2022, mellan februari och april, därför handlar några om samma match eller andra händelser i fotboll och basketboll som skedde under dessa månader. Vissa artiklar är daterade månader eller år tillbaka i tiden, särskilt kroatiska hockeyartiklar som är ganska sällsynta och få.

Fastän undersökningen omfattar cirka 200 artiklar, innehåller de inte alla anglicismer som finns i svenskt och kroatiskt språk som rör fotboll och basketboll. En längre undersökning med en större korpus skulle ge mer exakta resultat.

Efter att jag byggt upp mina korpusar, läste jag igenom texterna och markerade alla anglicismer som jag hittade. När jag var klar, extraherade jag dem i Microsoft Excel 2019-kalkylblad. I Excel skapade jag åtta stora tabeller där jag markerade jag anglicismer från varje källa för varje idrott. Det finns två tabeller (en svensk och en kroatisk) med anglicismer för varje idrott: två för fotboll, två för basket, två för handboll samt två med anglicismer gällande ishockey.⁷

Sedan separerade jag anglicismer enligt deras anpassning (se 2.2. *Lånordstyper*) – inom ordlån skiljer jag mellan icke-anpassade lån och morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån (Mickwitz

⁷ *När det gäller handboll och hockey korpusar fokuserade jag bara på icke-anpassade och anpassade lånordstyp för att bekräfta eller dementera Tingbjörns påstående (se [kapitlet 7](#)). Det skulle inte vara lönsamt att täcka en så stor samling texter på egen hand och hitta alla förekomster, dessutom upprepas flera anglicismer (t.ex. *match*) i min korpus så många gånger att det skulle finnas extrema avvikelser.

2010: 42). Som icke-anpassade lån räknade jag alla anglicismer vars grundform bildats enligt långivande språkets ortografi och de som gått genom nolltransmorfemisation eller kompromisstransmorfemisation (dvs. får inte låntagande språkets suffix) dvs. bara direkta lånord i mina korpusar anses icke-anpassade. I korpusen fanns också anglicismer som tillhör indirekta lånordstyper – översättningslån, betydelselån, blandlån (hybridsammansättningar) och pseudolån men de spelar ingen roll i denna undersökning. Slutligen, skapade jag nya tabeller för att få fram information om den totala andelen av de olika lånordstyperna i texter som rör fotboll, basketboll, handboll och ishockey.

För mina svenska källor valde jag [Aftonbladets Sportbladet](#), [DN Idrott](#) och [Expressen Idrott](#), medan för mina kroatiska källor använde jag [Index Sport](#), [Jutarnji lists Sportske novosti](#) och [Večernji Sport](#).

Både de svenska och de kroatiska källorna anses vara de största och mest populära idrottportaler i Sverige respektive Kroatien och, viktigt nog, är alla dessa portaler kommersiella morgon- eller kvällstidningar. De är inte offentliga media som HRT eller SVT som bör använda standardspråket, vilket kunde påverka undersökningsresultat (Nikolić 2012: 39). Till sist, täcker de nästan hela det politiska spektrumet, från de som tycks vänsterorienterade (Aftonbladet och Index), de som tycks centristiska (DN, Expressen och Jutarnji) till de som förbinds med konservativ center (Večernji list).

9. Undersökningsresultat

Som redan förklarar, samlades artiklarna till korpusen under våren 2022, och undersökningen genomfördes under första halvan av 2022. Resultaten av min undersökning ska presenteras med hjälp av MS Excel-tabeller som jag har infogat i denna MS Word-dokument i samma ordning i vilken mina initiala hypoteser och undersökningsmål listades.

Först och främst vill jag betona att resultaten överensstämmer med de initiala hypoteserna om användningen och anpassningen av anglicismer i svensk och kroatisk idrottpress.

Det första målet med undersökningen var att ta reda på vem som använder fler anglicismer, de kroatiska eller de svenska idrottmedia. Hypotesen (H1) hävdar att det är de svenska som gör det. Tabell 2 visar mina undersökningsresultat för det totala antalet anglicismer i de kroatiska resp. svenska texterna som rör fotboll och basketboll.

I min kroatiska korpus gällande fotboll och basketboll har jag hittat 707 anglicismer (Tabell 2). De flesta fanns i texter som jag laddade ner från Index – 240. Jutarnji list hade 235, följd av Večernji med 232 token.

Det är intressant att lyfta fram att siffrorna är nästan identiska om man tittar på totalantalet (båda idrotter), men om man tittar på siffror som rör bara fotboll eller bara basketboll då är det inte så balanserat. T.ex., finns det dubbelt så många anglicismer i artiklar om basketboll jämfört med fotboll i texterna på Index.hr.

När det gäller den svenska korpusen har jag hittat 1012 förekomster av anglicismer, de flesta i DN:s texter - 410, 343 i Expressen – 343 och 261 i Sportbladet.

HR	Index	Jutarnji	Večernji	
Fotboll	77	118	108	303
Basket	161	117	124	402
Totalt	238	235	232	705

SV	Sportbladet	DN	Expressen	
Fotboll	122	161	131	414
Basket	139	249	212	598
Totalt	261	410	343	1012

Tabell 2: Det totala antalet anglicismer i artiklar rörande fotboll och från kroatiska (vänster) och svenska (höger) texter (Hypotes 1)

Om vi jämför det totala antalet anglicismer (token) på båda språk (Tabell 2), finns det cirka 300 mer av dem i de svenska texterna, vilket är i enlighet med den första hypotesen (H1).

Fotboll totalt	719
HR	305
SV	414
Procent mer i SV:	35.74%

Basket totalt	1000
HR	402
SV	598
Procent mer i SV:	48.76%

Tabell 3: det totala antalet anglicismer i fotboll och basket rörande artiklar (Hypotes 2)

Undersökningen har också haft ett sekundärt undersökningsmål, nämligen att jämföra fotboll och basket och avgöra i vilken idrott det används fler anglicismer (token). Hypotesen var att det är basket eftersom det är den mest anglocentriska idrotten av de två, och många av texterna i korpusen rör den amerikanska NBA ligan. I Tabell 6 jämförs alla anglicismer från texter som handlar om fotboll resp. basket i min korpus (repetitioner inkluderade, alltså alla förekomster).

Jag har överhuvudtaget hittat 1719 anglicismer (token) i min fotbolls- och basketkorpus. Precis 1000 finns i artiklarna rörande basket. Därför är det klart att anglicismer i texterna som rör basket, även om de är färre med tanke på antalet typ, används mer frekvent än anglicismer som rör fotboll. Detta kan bero på stilen av rapportering om basketmatcher eller kan kanske vara ren slumpmässighet (med tanke på undersökningens begränsningar) – men den andra hypotesen (H2) kan ändå anses verifierad när det gäller mina korpusar.

Tabell 4 och 5 visar mitt undersökningsresultat om den andelen av varje lånordtyp i den kroatiska och svenska korpusen i fotbollartiklar. Med tanke på undersökningens mål jämför jag inte alla förekomster utan bara antalet individuella anglicismer (typer) i de två språken samt andelen av olika lånordstyper inom deras respektive korpusar. Målet har nämligen varit att se vilken lånordsöverföringsstrategi som dominerar i varje av de två språken.

HR - fotboll	#	%
Alla anglicismer:	71	100.0%
Icke-anpassade:	9	12.7%
Anpassade:	35	49.3%
Översättningslån:	11	15.5%
Betydelselån:	13	18.3%
Blandlån:	2	2.8%
Pseudolån:	1	1.4%

SV- fotboll	#	%
Alla anglicismer:	55	100.0%
Icke-anpassade:	27	49.1%
Anpassade:	7	12.7%
Översättningslån:	16	29.1%
Betydelselån:	1	1.8%
Blandlån:	4	7.3%
Pseudolån:	0	0.0%

Tabell 4: Andel av lånordtyper i fotbollartiklar

I den kroatiska fotbollskorpusen finns det 71 anglicismer (typ). Utav dem är 12,7 procent icke-anpassade ("direkta") och 49,3 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade. Det finns dessutom 15,5 procent översättningslån, 18,3 procent av anglicismerna är betydelselån, 2,8 procent är blandlån samt bara en pseudolån, dvs. 1,4 procent.

I den svenska fotbollskorpusen har jag hittat 55 anglicismer (typ). Utav dem är 49,1 procent icke-anpassade medan 12,7 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade. Det finns också 29,1 procent översättningslån, 7,3 procent blandlån och bara 1,8 procent betydelselån. Det finns dock inga pseudolån i min svenska fotbollskorpus.

HR - basket	#	%
Alla anglicismer:	40	100.0%
Icke-anpassade:	12	30.0%
Anpassade:	19	47.5%
Översättningslån:	4	10.0%
Betydelselån:	5	12.5%
Blandlån:	0	0.0%
Pseudolån:	0	0.0%

SV- basket	#	%
Alla anglicismer:	41	100.0%
Icke-anpassade:	29	70.7%
Anpassade:	8	19.5%
Översättningslån:	2	4.9%
Betydelselån:	1	2.4%
Blandlån:	1	2.4%
Pseudolån:	0	0.0%

Tabell 5: Andel av lånordtyper i basketartiklar (hypotes 3 & 4)

I den kroatiska basketkorpusen har jag hittat 40 olika anglicismer (typ). Utav dem är 30 procent icke-anpassade, medan 47,5 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån. Det finns dessutom 10 procent översättningslån och 12,5 procent betydelselån. Det finns inga blandlån eller pseudolån.

I min svenska basketkorpus finns det 41 anglicismer (typ). De flesta är icke-anpassade lån – 70 procent, medan 19,5 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade. Det finns också 4,9 procent översättningslån och bara 2,4 procent betydelse- och 2,4 procent blandlån.

Tabell 6 och 7 visar resultat för icke-anpassade och anpassade anglicismer (typ) som finns i kroatiska resp. svenska texter som rör handboll och ishockey. Under dessa två korpusar fokuserade jag bara på icke-anpassade och anpassade lånordtyp.

HR - handboll	#	%
Alla anglicismer:	14	100.0%
Icke-anpassade:	1	7.1%
Anpassade:	13	92.9%

SV- handboll	#	%
Alla anglicismer:	15	100.0%
Icke-anpassade:	4	26.7%
Anpassade:	11	73.3%

Tabell 6: Andel av lånordtyper i handbollartiklar (hypotes 4)

I den kroatiska handbollskorpusen har jag hittat 14 olika anglicismer (typer). Utav dem är 7,1 procent icke-anpassade, medan 92,9 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån. I den svenska handbollskorpusen har jag hittat 15 olika anglicismer (typer). Utav dem är 26,7 procent icke-anpassade, medan 73,3 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån.

HR - ishockey	#	%
Alla anglicismer:	15	100.0%
Icke-anpassade:	3	20.0%
Anpassade:	12	80.0%

SV- ishockey	#	%
Alla anglicismer:	19	100.0%
Icke-anpassade:	11	57.9%
Anpassade:	8	42.1%

Tabell 7: Andel av lånordtyper i ishockeyartiklar (hypotes 4)

I den kroatiska hockeykorpusen har jag hittat 15 olika anglicismer (typer). Utav dem är 20 procent icke-anpassade, medan 80 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån. I den svenska hockeykorpusen har jag hittat 19 olika anglicismer (typer). Utav dem är 57,9 procent icke-anpassade, medan 42,1 procent är morfologiskt eller ortografiskt anpassade lån.

Uppgifterna visar alltså en högre andel icke-anpassade lån i de svenska anglicismerna jämfört med de kroatiska. Resultaten som redogjorts i Tabell 4, 5, 6 och 7 bekräftar därför den tredje hypotesen (H3). Det är tydligt att det finns en större andel av icke-anpassade lånord (typ) i svenska korpusar än i kroatiska.

Från samma resultat kan vi också dra slutsatsen som angår det fjärde undersökningsmålet samt H4 – det finns en större andel icke-anpassade anglicismer inom texter som rör basket och hockey än i de som rör fotboll och handboll. Därför kan vi dra eventuellt samband mellan samhällets intresse för en viss idrott och lånords lexikaliska kännetecken i linje med Tingbjörns (2003: 8) teori. Resultaten för fotboll, basketboll och handboll ligger i linje med vad som förväntades i hypotesen både gällande svenskan och kroatiskan. Dock, ligger resultaten för hockey i kroatiskan inte helt inom Tingbjörns hypotes att graden av samhällets intresse för en viss idrott påverkar lånords

anpassning, dvs. jag förväntade högsta graden av icke-anpassade lånord i texterna som rör hockey, men det är ännu högre i kroatiska texter som rör basket. Kanske skulle en större korpus av texter generera andra resultat. Däremot är resultatet för hockey i svenska inom förväntningen – hockey är en av de populäraste idrotterna i Sverige men har en hög grad av icke-anpassade anglicismer i min korpus; den är ganska högre än fotboll eller handboll, men inte högre än basket vilket inte är så populärt som hockey i Sverige. Det skulle säkert vara intressant att göra en större studie för att se om dessa resultat bara var en anomali eller om hockeytermer verkligen sällan anpassas till svenska trots att idrotten är ganska populär. Ifall resultatet är bekräftat, vore det intressant att undersöka möjliga förklaringar. Resultaten för handboll ligger i samma linje - p.g.a. dess kulturella bakgrund och ursprung är handboll under minst inflytande av engelsk terminologi. Med detta undantag, bekräftar resultaten i allmänhet den fjärde hypotesen (H4) och Tingbjörns påstående.

Efter att undersökningens resultat presenterats, måste det påpekas att dess omfattning inte var stor och resultaten kunde ha påverkats av den slumpmässiga valet av texterna i korpusen. Med andra ord är mina slutsatser först och främst giltiga för mina korpusar och slutsatser större än den här undersökningen borde grundas i ytterligare studier.

10. Slutord

I den teoretiska delen av denna masteruppsats har jag förklarat vad lånord är, varför dagens språk lånar anglicismer, vad anglicismer är egentligen och hur dem anpassas till det svenska och det kroatiska språksystemet.

Huvuddelen av min masteruppsats var en undersökning av svenska och kroatiska tidningstexter om fotboll och basket samt handboll och hockey. Inom dessa texter hittade jag flera typer av anglicismer och gjorde en statistik analys för att jämföra resultaten mellan svenska och kroatiska. Målet med undersökningen var att se i vilket språk och i vilken idrott mest anglicismer används. Vidare, jämförde jag andelen olika lånordstyper i de svenska och de kroatiska texterna för att ta reda på vilka transferstrategier som är vanligast.

Undersökningsresultaten har bekräftat hypoteserna, enligt vilka finns det:

H1 – fler anglicismer (token) i den svenska än i den kroatiska korpusen

H2 – fler anglicismer (token) i texter rörande basket än fotboll, både i den svenska och i den kroatiska korpusen

H3 – en större andel icke-anpassade anglicismer (typ) i den svenska än i den kroatiska korpusen

H4 – en större andel icke-anpassade anglicismer (typ) i texter som rör basket och ishockey än i dem som rör fotboll och handboll, både i den svenska och den kroatiska korpusen

Det är inte oväntat att det finns en tendens i svenska att inte anpassa engelska lånord, särskilt när det gäller specialiserad terminologi för ett område som domineras av engelskan – vilket dagens lagbollidrotter egentligen är. Det finns samma tendens i kroatiska, men inte lika utpräglad, vilket kunde förklaras av större morfologiska och ortografiska skillnader mellan engelska och kroatiska jämfört med engelska och svenska.

Det måste dock sägas att dessa hypoteser endast är giltiga för den korpus av texter som analyserats i denna undersökning. Som det förklarats tidigare, omfattar undersökningen endast nära 200 artiklar som har samlats in under en period av cirka tre månader på våren 2022. En större studie som täcker en längre tidsram och en större korpus kunde ge mer allmänt gällande resultat, i synnerhet om den gjordes under en matchsändning dvs. muntlig språkanvändning.

Litteratur

Antunović, Goranka. *A Dictionary of Anglicisms in Swedish*. edited by Rudolf Filipović. Zagreb, Faculty of Philosophy, Institute of Linguistics: Croatian Academy of Arts and Sciences, Linguistic Research Institute 1999.

Antunović, Goranka. *ŠVEDSKI U ŠVENGELSKOM – STILL GOING STRONG: Prilog o proučavanju jezičnih dodira na primjeru anglicizama u švedskom u: Rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti Knjiga 446*. Zagreb. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. pp. 207-257 1992.

Bergman, Gösta. *Kortfattad svensk språkhistoria*. Stockholm. Prisma. 1984.

Bergman, Gösta. *Om främmande ord och deras anpassning*. I: Dahlstedt et al., *Främmande ord i nusvenskan*. Stockholm. Bonniers. 1962. S. 32–47

Crystal, D. *English as a global language*. Cambridge; New York: Cambridge University Press. 2003.

Biber Douglas et al. *Longman Student Grammar of Spoken and Written English*. Longman 2002.

Edlund, Lars-Erik och Hene, Birgitta. *Lånord i svenskan; om språk förändringar i tid och rum*. 1992. Stockholm. Nordstedts.

Filipović, Rudolf. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo -razvoj -značenje*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti & Školska knjiga. Zagreb. 1990.

Filipović, Rudolf. *Teorija jezika u kontaktu*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti & Školska knjiga. Zagreb. 1986.

Janson, Tore. *Språken och historien*. Stockholm. Pan. 2002.

Lindström, Fredrik. *Världens dåligaste språk: tankar om språket och människan idag*. Stockholm. Bonnier. 2003.

Mickwitz, Åsa. *Anpassning i språkkontakt. Morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord i svenskan* (Nordica Helsingiensia 21), Helsingfors: Finska, finskugriska och nordiska institutionen, Helsingfors universitet 2010.

Nikolić, Kristijan. *The Perception of Culture through Subtitles: An Empirical Study as Seen in TV Material in Croatia*. Zentrum für Translationswissenschaft, Vienna. Doctoral Disertation. 2012.

Tingbjörn, Gunnar. Engelskt lån i svenskt idrottsspråk. Meijerbergs institut för svensk etymologisk undersökning. 2003.

<https://svenska.se/>

<https://hjp.znanje.hr/>

<https://www.lexico.com/>

<https://www.rf.se/download/18.407871d3183abb2a6131d8f/1665068212883/2021%20Idrotten%20i%20siffror%20-%20RF.pdf>

Bilaga 1⁸: Svensk ordlista

assist – sb. målgivande passning särsk. i ishockey *ASSIST

assistera – vb. se assist

attack – sb. angrepp, anfall *ATTACK

back – sb. spelare i bakre försvaret t.ex. i fotbollslag *BACK

backlinje - sb. se back *BACKLINE

bänka - vb. placera t.ex. fotbollsspelare på avbytarbänken *BENCH

basket - sb. basketboll *BASKETBALL

block/ning - sb. se blockera

blocka - vb. se blockera

blockera - vb. spärra av; hindra att komma fram; parera slag *BLOCK

bomba - vb. fälla bomber mot; äv. bildl. * BOMB

box - sb. straffområdet *BOX

coach - sb. idrottstränare, lagledare; bildl. vägledare: *karriärcoach* *COACH

coacha - vb. fungera som coach för ett lag *COACH

comeback - sb. återkomst t.ex. som artist * COMEBACK

cup - sb. bägare el. pokal som idrottspris; utslagstävling om sådant pris *CUP

deadline - sb. tidpunkt då ngt måste vara klart *DEADLINE

debut - sb. första offentliga framträdande; *sexuell debut* ngns första samlag *DEBUT

draft - sb. värvning av nya amatörspelare i nordamerikanska idrotter *DRAFT

drafta - vb. se draft

⁸ Till höger om varje uppslagsord anges ordklass sam lånordets svensk synonym eller förklaring av dess betydelse. I slutet finns den engelska modellen.

expected goals – sb. - kvalitetsmättet på en chans genom att beräkna sannolikheten för att den kommer att göras ett mål från en viss position på planen under en viss fas av spelet.

*EXPECTED GOALS

fallaway-skott – sb. – (eller fadeaway) är ett hopp-skott som tas när man hoppar bakåt, bort från korgen i basket. *FALLAWAY-SHOT

final - sb. sluttävling där segraren utses *FINAL

förväntade mål – sb. – se expected goals

forward - sb. anfallsspelare t.ex. i fotbollslag *FORWARD

foula - vb. göra en regelvidrig tackling t.ex. i fotboll *FOUL

frispark - sb. straff i fotboll där en lag får rätt att med foten spela liggande boll till medspelare eller mot mål utan att hindras av motspelare *FREE KICK

general manager - sb. - (eller GM) för ett lag kontrollerar vanligtvis spelartransaktioner och bär det primära ansvaret på lagets vägnar under kontraktsförhandlingar med spelare *GENERAL MANAGER

goaltending - sb.

1: handlingen att skydda ett mål (som i hockey)

2: en överträdelse i basket som involverar att röra eller avleda en boll som är på sin nedåtgående väg mot korgen eller på eller innanför korgens kant *GOALTENDING

guard - sb. se point guard

gym - sb. träningslokal för kroppsbyggare o.d. *GYM

halvtid - sb. paus mellan två halvlek t.ex. i fotbollsmatch *HALFTIME

handboll - sb. ett lagspel med en relativt stor boll som (nästan uteslutande) manövreras med händerna *HANDBALL

hattrick - sb. det att göra tre mål i en och samma fotbollsmatch eg. i en och samma halvlek *HATTRICK

hockey - sb. ishockey, landhockey m.m. – I sammansättn. med *hockey*- vanl. om ishockey *HOCKEY

innermitt(fältare) - sb. en ytterposition inom fotboll, kan spela en exklusivt defensiv roll och bryta upp attacker, men det finns också offensiva mittfältare med begränsade defensiva uppdrag

ishockey - sb. ett lagspel på is med klubba och puck *ICE HOCKEY

junior - sb. inte fullvuxen medlem av idrottsklubb; mots. *JUNIOR

keeper - sb. målvakt *KEEPER

klinisk avslutare - sb. – forwardspelare som specialiserar sig på sin exakta skjutförmåga, de är "kliniska" genom att de behöver få tillfällen för att göra mål eftersom de kan slå en plats där bollen kommer att slå målvakten *CLINICAL FINISHER

knock - sb. kollision med (någon eller något), vilket ger dem ett hårt slag. *KNOCK

kontaktidrott - sb. - idrott som betonas eller kräver fysisk kontakt mellan spelare. *CONTACT IDROTT

kontring - sb. snabbt motanfall i vissa bollidrotter *COUNTER

långboll - sb. ett bollspel; lång passning t.ex. i fotboll *LONG BALL

liga - sb. högsta fotbollsserie i vissa länder; äv. bildl.: *engelska ligan* *LEAGUE

målvakt - sb. spelare i bollspel vars huvuduppgift är att (som sista utpost) förhindra att motståndarlaget gör mål *GOALKEEPER

manager - sb. den som driver en fotbollsklubb eller ett landslag. De har omfattande ansvarsområden, inklusive att välja lag, välja taktik, rekrytera och överföra spelare, förhandla om spelarkontrakt och prata med media. *MANAGER

match - sb. tävling mellan två lag el. spelare; *en lätt match* en enkel sak att klara – Alla sammansättn. med *match-* hör till *match*. *MATCH

miss - (vard.) bom, misslyckande *MISS

missa – vb. misslycka med att göra mål *MISS

mittback - sb. även benämnd centerhalv (också centre-half, stopper eller central defender), har en position som utgår ifrån de inre delarna av det egna lagets försvarslinje. *CENTRE-BACK

mittfält - sb. delområde omkring mitten av fotbollsplanen *MIDFIELD

MVP – förkortning för Most Valuable Player (den bästa spelaren)

nummer nio - sb. - centern, central forward eller första anfallaren är den anfallaren som spelar närmast motståndarnas mål - nummer nio var traditionellt de nummer som gavs till en center.

*NUMBER NINE

offside - sb. felaktig placering i fotboll el. ishockey *OFFSIDE

onside - sb. riktig placering i fotboll el. ishockey; inte offside. *ONSIDE

passning - sb. spelningen av bollen till en medspelare *PASSNING

period - sb. tidsskede, tidrymd; avsnitt t.ex. av ishockeymatch *PERIOD

play-off (playoff) – sb. avslutande, avgörande tävling mellan ett fåtal lag (eller enskilda tävlande) som kvalificerat sig efter en längre serie *PLAYOFF

poäng - sb. enhet för värdering t.ex. i spel el. idrott, el. för meritering *POÄNG

point guard - sb. (eller PG), även kallad ettan eller punkten, är en av de fem positionerna i en reglerad basketmatch, förväntas köra lagets offensiv genom att kontrollera bollen och se till att den kommer till rätt spelare vid rätt tidpunkt. *POINT GUARD

powerplay - sb. spel i numerärt överläge i ishockey; mots. Boxplay *POWERPLAY

press - sb. se pressspel *PRESS

pressa - vb. se pressspel *PRESS

presspel - sb. en taktik för defensiva spelare som rör sig framåt mot bollen, snarare än att förbli på plats nära sitt mål för att pressa spelaren som har bollen eller komma nära andra motståndare för att ta bort passningsalternativ. *PRESSING

puck - sb. ishockeytrissa *PUCK

pusha - vb. driva på *PUSH

rookie – sb. lovande nykomling t.ex. i ishockeylag *ROOKIE

säsong - sb. en enskild tävling mellan alla lag, man talar till exempel om Elitserien i ishockeysäsongen 1995/1996, Elitserien i ishockeysäsongen 1996/1997, och så vidare.

Hur fotbollssäsongen skall spelas i olika länder debatteras ibland inom fotbollen. *SEASON

scouta - vb. att resa mycket för att se idrottare spela sina idrotter och avgöra om deras uppsättning färdigheter och talanger representerar vad som behövs av scoutens organisation.

*SCOUT

semifinal - sb. match där segraren går till final *SEMIFINAL

skott - sb. boll el. puck som sänds i väg med kraft mot motståndarlagets mål *SHOT

start - sb. igångsättning av en match *START

starta - vb. att spela i en match från första minuten *START

startelva - sb. de elva spelare som spelar i en match från första minuten (ibland betyder det också de bästa spelarna i klubben) *STARTING ELEVEN

stopptid - sb. tilläggstid *STOPPAGE TIME

straff(kast) - sb. straff i handboll eller basketboll där *PENALTY THROW

straff(skytt) - sb. straff i fotboll där en lag får rätt att med foten skjuta mot mål från en punkt elva meter från målet utan att hindras av motspelare *PENALTY

straffområde - sb. område kring målet på fotbolls- eller bandyplan där regelvidriga angrepp mot motståndarna bestraffas med straffspark resp. straffslag *PENALTY AREA

straffpunkt - sb. en vit punkt som ligger elva meter från målet, där placeras bollen för en straffskytt *PENALTY KICK

supporter - sb. anhängare t.ex. till ett fotbollslag *SUPPORTER

tackling - sb. angrepp med kroppen t.ex. i fotboll *TACKLE

tajma - vb. (vard.) tidsmässigt anpassa el. samordna, välja tidpunkten för *TIME

tajt – adj. väl sammanhållen: *TIGHT

timeout - sb. • kort avbrott begärt av lag i vissa bollidrotter; tillfälligt uppehåll i viss verksamhet *TIMEOUT

toucha - vb. röra bollen *TOUCH

träna - vb. metodiskt försöka förbättra sin färdighet i (något) genom särskilt anpassade övningar *TRAIN

tränare - sb. person som leder eller ansvarar för (någons) träning *TRAINER

träning - sb. metodiska försök att förbättra någon färdighet genom särskilt anpassade övningar
*TRAINING

transfermarknad - sb. arena där fotbollsspelare är tillgängliga för övergång till klubbar, det består av en lista över spelare som är tillgängliga för överföring, och även pengarna som flyttas mellan klubbarna när de tävlar om att köpa och sälja dessa spelare *TRANSFERMARKET

trejd - sb. en handel (transaktion) mellan idrottklubbar inom professionell idrott (särskilt inom USA och Kanada) som involverar utbyte av spelarrättigheter från ett lag till ett annat *TRADE

trejda - vb. se trejd

trippel-dubbel - sb. (i basket) en prestation i ett spel av en spelare som samlar ett tvåsiffrigt antal totalt i tre av fem statistiska kategorier – poäng, returer, assist, stjäla och blockerade skott – i ett spel *TRIPLE-DOUBLE

turnover – sb. (i basket) en omsättning när ett lag förlorar bollinnehavet till motståndarlaget innan en spelare tar ett skott på sitt lags korg. *TURNOVER

vakta (målet) - vb. *t* att spela som en målvakt *KEEP

volley - sb. slag el. spark på hög boll före studs t.ex. i tennis el. fotboll *VOLLEY

Bilaga 2: Kroatisk ordlista⁹

all star – adj. som består av, i vilken endast stjärnor deltar (all-star möte) *ALL STAR

asist – sb. se *asistencija* *ASSIST

asistencija – sb. i lagidrotter (fotboll, hockey, handboll, basket, etc.) att skicka bollen till en lagkamrat så att han kan göra mål *ASSIST

asistent sb.

a. en spelare i lagidrott som skickade bollen till en lagkamrat i ett mer gynnsamt läge för ett skott i korgen eller målet, som sedan gjorde ett mål

b. i ishockey, en vicekapten som under en paus har rätt att kräva förklaringar av domaren *ASSISTANT

asistirati – vb. skicka bollen till en lagkamrat i en mer gynnsam position för ett skott mot korgen eller målet, som sedan gör ett mål *ASSIST

aut – sb.

1. gränslinjer för spelplanen i idrottspel; översikt

2. utrymme utanför spelplanens gränslinje [bollen är i bilen; skicka ut bollen]

3. i basket, det ögonblick då en spelare vidrör gränslinjen eller marken utanför den, d.v.s. det ögonblick då bollen rör en spelare som befinner sig på ytterfältet

4. meton. ett skott taget från banans gräns efter att bollen har gått ut [ta ut/sätta in en ut] *OUT

autogol – sb. ett mål som en spelare gjorde till motståndarlagets fördel, ett mål i eget mål *OWN GOAL

bek - sb. en spelare i idrottspel som i laget har den primära plikten att försvara sitt område; försvarare *BACK

black out – sb. en period då någon (t.ex. en idrottare) av en eller flera anledningar försvann från förgrunden *BLACK OUT

blok – sb. se *blokada* *BLOCK

blokada - sb.

a. ett grundläggande taktiskt element där spelare blockerar motståndarens rörelse med sin kropp)

b. ett taktiskt försvarselement i basket, handboll etc. genom att stoppa ett skott mot mål *BLOCK

blokirati – vb. utföra en blockering *BLOCK

centar - sb.

⁹ Till höger om varje uppslagsord anges ordklass sam lånordets svensk synonym eller förklaring av dess betydelse. I slutet finns den engelska modellen.

a. den punkt på spelplanen, varifrån spelet börjar

b. spelaren mitt i rusningen (i fotboll och relaterade spel), speciellt i MW-systemet *CENTER

centarfor – sb. ledare för fotbollslagets attack *CENTER FORWARD

centaršut – sb. i fotboll och liknande spel, sparka bollen från planens borte ytterkant in i straffområdet *CENTER

cup – sb. (eller kup) a. cup som trofé för att uppnå bästa resultat i en tävling b. tävling om en sådan trofé [cupfinal] c. en typ av tävling där det spelas på en nedflyttning *CUP

delegat – sb. en person som ansvarar för att ta hand om efterlevnaden av förslag och andra beslut vid en tävling (match) *DELEGATE

derbi - sb. en viktig eller viktigaste match, ett möte med de bästa konkurrenterna eller lagen *DERBY

desetka – sb. (metonymi) (i fotboll) en spelare vars uppgift är att skapa målmöjligheter för sitt lag, playmaker *NUMBER TEN

devetka – sb. (metonymi) (i fotboll) den främsta centerforwarden eller anfallare som spelar framför mittfältarna och har ansvaret för att göra mål för laget (spelaren som bär tröjan nummer 9 är vanligtvis en produktiv målskytt för sitt lag) *NUMBER NINE

divizija - sb. en grupp lag som tävlar med varandra om mästerskapet, ligan *DIVISION

dodir (s loptom) - sb. varje kontakt mellan spelarens kropp och bollen under en fotbollsmatch, fungerar som ett mått på frekvensen av bollspel *TOUCH

dostava – sb. skickande av bollen till en spelare *DELIVERY

double-double - sb. i basket är en dubbel-dubbel en prestation när en spelare i ett spel samlar tio framgångsrika åtgärder i minst två av följande fem statistiska kategorier: poäng, returer, assist, stjal och blockerade skott *DOUBLE-DOUBLE

draft – sb. ett idrottsystem för att välja ut och underteckna kontrakt för toppidrottare när de går in i professionell idrott *DRAFT

draftirati - vb. att välja ut och underteckna kontrakt för idrottare (i amerikanska idrott som t.ex basket) *DRAFT

dres - sb. en distinkt tröja som bärs av en spelare eller tävlande i vissa idrotter. *DRESS

dribling - sb. en skicklig styrande av bollen genom motståndarens linjer utan att låta motståndaren ta bort den (i fotboll, handboll, basket) *DRIBBLE

dubinska lopta – sb. en boll som passeras djupt genom motståndare, kan gå på marken eller i luften *DEEP BALL

duel - sb. 1:a matchen där det finns mycket känslomässig laddning 2. fysisk konkurrens mellan två spelare om bollinnehav *DUEL

duga lopta – sb. se *dubinska lopta* *LONG BALL

dupli pas – en situation när en spelare skickar bollen till en lagkamrat som omedelbart returnerar den till honom *DOUBLE PASS

egzibicija - idrottsutövares idrottsprestationer utanför den vanliga tävlingen (prestationer efter avslutad konståkningstävling) *EXHIBITION

faul - brott mot reglerna (användning av olagliga beröringar, träffar eller handlingar i olika idrottspel) *FOUL

final four - sb. de fyra sista lagen kvar i playoffs *FINAL FOUR

finale - sb. en match mellan två motståndarlag som avgör den slutliga vinnaren i elimineringsstävlingen [gå in i finalen; att bli utslagen i finalen; Åttondelsfinalerna]*FINAL

gol - sb.

1. ett mål som består av två stolpar, en ribba och ett nät i idrottspel (i fotboll, hockey, etc.)

2. ett mål som uppnås genom att kasta bollen i motståndarens mål *GOAL

golgeter - sb. en spelare som gör många mål *GOALGETTER

golman - sb. den som försvarar målet (1); målvakt *GOAL + MAN (ps)

gol-razlika - sb. skillnaden mellan antal gjorda och insläppta mål *GOAL DIFFERENCE

grupna faza – sb. den inledande delen av turneringen där lagen delas in i grupper där de bästa går till den sista delen av turneringen *GROUP PHASE

hattrick – sb.

1. tre mål (mål) gjorda av en spelare i en match (vanligtvis fotboll) [uppnå ett hattrick]

2. tre segrar i rad i en idrottstävling *HATTRICK

hendikep - sb. en försvårande omständighet *HANDICAP

hokej - sb. ett spel med pinnar för två mål; seger uppnås genom att få in så många brickor eller bollar som möjligt i motståndarens mål [ishockey; landhockey; inomhushockey; rullhockey]

hokejaš – sb. hockeyspelare *HOCKEY PLAYER

jedan-na-jedan – sb. en situation där en spelare i besittning av bollen attackerar motståndarens mål, och det bara finns motståndarens målvakt framför honom *ONE-ON-ONE

kazneni prostor - sb. straffområdet, ett område som begränsas av en linje sexton meter från målet (i fotboll) *PENALTY AREA

kazneni udarac – sb. straff för en foul begången inom straffområdet, spark från en straffpunkt elva meter från mål *PENALTY KICK

konferencija - sb. sammanslutning och tävling av idrottslag (i USA) *CONFERENCE

kontra - sb. kontring *COUNTER (ATTACK)

korner – sb. en hörnspark (i fotboll) *CORNER

kreiranje – sb. skapande av poängmöjligheter *CREATE

krilo - sb. en spelare som spelar vid sidan av planen i lagidrotter som fotboll eller handboll
*WING(ER)

kup – sb. se *cup* *CUP

lažna devetka – sb. (i fotboll) en spelare vars uppgift är att dra ut försvarare, vara en anfallare som spelar rollen som mittfältare och släppa mot mitten av planen för att hjälpa till att skapa situationer för lagkamrater (jfr nio) *FALSE NINE

liga - sb. rang av tävling i vissa idrotter [första ligan; andra ligan] *LEAGUE

ligaški - adj. som syftar på ligan och ligaspelare, ligamatch *LEAGUE

lob - sb.

1. i fotboll, handboll, volleyboll slås bollen i en hög båge

2. i landhockey är det tillåtet att lyfta bollen i luften endast om det inte utsätter andra spelare för fara; annars behandlas det som ett *LOB

markirati - vb. (att) täcka/täcka, (att) hålla motståndaren *MARK

meč - sb. ett direkt möte mellan två motståndare eller två lag [boxningsmatch]; slåss, match
*MATCH

MVP – sb. forkortning för eng. Most Valuable Player (mest värdefulla spelare) *MVP

nokaut - sb. ett drag eller slag som ger fullständig seger och inaktiverar motståndaren
*KNOCKOUT

nokaut faza – sb.den sista delen av turneringstävlingen där förloraren slås ut och vinnaren går vidare *KNOCKOUT PHASE

osmica - sb. (metonymi) (i fotboll) en central mittfältare (också känd som en box-to-box-mittfältare) vars position bär ansvaret att både försvara och anfalla för sitt lag *NUMBER EIGHT

osobna pogreška – sb. en kränkning i basket när en spelare inaktiverar en motståndare med kroppskontakt på ett olagligt sätt *PERSONAL FOUL

pak - sb. hårdgummiplatta för ishockey *PUCK

pas - sb. i matcher, kasta, skicka bollen till en lagkamrat *PASS

penal - sb.

a. den allvarligaste straffspark på grund av ett regelbrott nära målet; i fotboll, en straffspark, i handboll, sjuanna

b. i volleyboll, en studsad boll precis ovanför nätet, slå snabbare och tidigare än i en vanlig studs

c. foul (personligt foul) i basket *PENALTY

period - sb. en kvart av en basketmatch *PERIOD

pick - sb. möjlighet att välja en spelare under draften *PICK

play-in - sb. en match eller match som vanligtvis spelas i början av turneringen eller omedelbart före turneringen, beroende på hur turneringen definieras, där de lägst kvalificerade spelarna och/eller deltagarna som har erhållit villkorad kvalificering kvalificerar sig till main del av turneringen *PLAY-IN

playmaker - sb. spelare (ob. i basket) som bygger spelet, spelets byggare; spelare *PLAYMAKER

play-off - sb. en serie matcher där vinnaren av mästerskapstävlingen avgörs enligt cupsystemet; par och värdar för de sista matcherna bestäms av placeringen i "alla med alla"-delen av tävlingen; slutspel *PLAYOFF

poen - sb. enhet i utvärderingen av det totala resultatet; poäng *POINT

poentirati – vb. göra mål, få en poäng *POINT

poluvrijeme – sb.

1. en av matchens två delar [i början/mitten/slutet av halvleken]

2. paus mellan de två delarna [vi kom ut i halvtid] *HALF-TIME

posjed – sb. det tillstånd där bollen finns i händerna/fötterna på en spelare/lag i idrotter som handboll, basket eller fotboll *POSSESSION

predasistencija – sb. passning av bollen till spelaren som omedelbart därefter spelar in en assist (se *asistencija*) *PRE-ASSIST

presing - sb. i lagspel (basket, fotboll, handboll, hockey) en form av försvar där varje försvarsspelare strikt täcker en av motståndarspelarna och försöker avaktivera honom i aktion [spela pressning] *PRESSING

prvih jedanaest – sb. de elva spelarna som startar fotbollsmatchen från första minuten, a-laget - som regel är de oftast de bästa spelarna i klubben *FIRST ELEVEN

prvotimac – sb. en spelare vars kvalitet tillhör förstalaget (se *prvih jedanaest*) *FIRST TEAM PLAYER

range - sb. skjutzon (i basket) *RANGE

rola – sb. en roll *ROLE

roll - sb. en handling där basketspelaren som är i attacken vänder ryggen till motståndaren och går runt honom till vänster eller höger genom att vända sig runt hans axel *ROLL

salary cap - sb. den maximala gränsen för den lön som idrottsklubbar kan betala till sina spelare - ett lönetak, denna regel tjänar till att förhindra dominansen av rika klubbar och bevara konkurrenskraften *SALARY CAP

shootout – sb. skjutning från straffpunkten (se *penal*), som utförs om matchen slutar oavgjort, i hockey utförs den som en-mot-en med målvakten (se *jedan-na-jedan*) *SHOOTOUT

simuliranje - sb. en situation där en spelare i en lagidrott låtsas ett regelbrott för att tvinga fram en disciplinär åtgärd, en frispark eller en straffspark *SIMULATION

skor – sb. resultat *SCORE

slobodan udarac - sb. ett straff som utdöms för ett regelbrott i fotboll, bollen placeras på den plats där regelbrottet begicks, varifrån utövaren kan skjuta mot mål eller försöka kasta bollen till en lagkamrat, under vilken motståndarlaget måste inte störa honom *FREE-KICK

slobodno bacanje - sb. ett straff som utdöms på grund av något förseelse i basket, spelaren kan skjuta korgen obehindrat från frikastlinjen *FREE-THROW

start - sb.

1.

a. tävlandes avgång i ett lopp vid en viss startskylt; tidpunkten för avgång

b. den plats från vilken de tävlande startar loppet

2. idrott i lagidrottsspel

a. plötslig förflyttning av en spelare från en plats i en kamp om bollen

b. en kompromisslös duell med en motståndare i syfte att ta bort bollen från honom eller göra honom oförmögen *START

startati - vb.

1. (som spelare) att spela i en match från första minuten

2. försöka ta bollen från en motståndare i en duell *START

starter – sb. spelare som startar matchen från första minuten, förstalagsspelare *STARTER

stoper - sb. en spelare i fotboll, den sista spelaren i försvaret; mittförsvarare *STOPPER

superkup - sb. en cup som ligavinnaren och cupvinnaren tävlar om, eller vinnarna av två ligor (t.ex. vinnarna av Champions League och Europa League spelar en match om UEFA Super Cup) *SUPER CUP

suspenzija - sb. tillfälligt spelförbud på grund av oidrottsligt eller oförskämt beteende *SUSPENSION

šestica - sb. (metonymi) (i fotboll) en defensiv mittfältare i ett lag som spelar precis framför försvararna, hans roll är att skydda försvaret och länka ihop spelet mellan försvaret och mittfältet *NUMBER SIX

šut - sb. kott mot ett mål eller en korg (i fotboll, basket, vattenpolo, handboll och andra bollidrotter) *SHOT

šutirati – vb. att slå/slå bollen i mål (korg), skjuta mot målet (korgen) *SHOOT

team building - sb. gemensam workshop i syfte att öka lagets sammanhållning (idrottslag, anställda, osv.) *TEAM BUILDING

tehnička (pogreška) – sb. en straff i basket som döms ut när man bråkar med domaren eller fysiskt stöter sig med en rivaliserande spelare, och som även tilldöms tränare om de uppträder oidrottsligt eller protesterar mot domarens beslut *TECHNICAL FOUL

trade – sb. utbyte av spelare mellan lag inom idrotter som basket, baseboll eller hockey (ob. i USA eller Kanada) *TRADE

transfer – sb. överföring av en idrottare från en klubb till en annan inom professionell idrott *TRANSFER

trener – sb. den som tränar idrottarna, den som tränar dem, som övervakar deras träning; idrottslärare *TRAINER

triple-double - sb. i basket är en dubbel-dubbel en prestation när en spelare i ett spel samlar tio framgångsrika åtgärder i minst tre av följande fem statistiska kategorier: poäng, returer, assist, stjal och blockerade skott *TRIPLE-DOUBLE

trofej - sb. tecken på seger i idrottstävlingar (cup, etc.) *TROPHY

VAR – sb. förkortning för eng. Video Assistant Referee (Videoassistent domare) *VAR

volej - sb. ett skott (i fotboll, tennis, etc.) där bollen träffas innan den berör marken *VOLLEY

završnica – sb.

1. sluta, sluta på vad, vad, ob. i idrott

2. slutet av attacken, de ögonblick då träffen (eller missen) uppnås *FINISH